

Tractament comptable i fiscal dels préstecs i aportacions dels socis

Una de les característiques comunes d'un elevat nombre d'empreses és el fet d'obtenir finançament dels seus socis diferent de les aportacions al capital social (formalitzades mitjançant escriptura pública, en ocasió de la constitució de la societat o d'eventuals augments de capital). Aquestes aportacions consten en el passiu del balanç d'aquestes empreses en forma de préstecs ordinaris o comptes, de signe creditor, amb socis. Al seu torn, aquests comptes poden estar remunerats, o no, mitjançant la corresponent meritació d'interessos a favor dels socis.

Passa també, en la pràctica, que les vicissituds financeres de l'empresa impedeixen afrontar la devolució dels préstecs o aportacions, convertint aquestes quantitats en veritables aportacions al capital de l'empresa no formalitzades mitjançant el corresponent acord de la Junta General. En els casos d'empreses que han obtingut resultats negatius de forma continuada, aquestes aportacions compleixen, en la pràctica, la funció de compensació financera de les pèrdues.

Des d'un punt de vista fiscal, cal tenir en compte que quan es tracta d'operacions vinculades (les operacions entre la societat i els seus socis o accionistes es consideren vinculades a partir d'una participació mínima del soci d'un 5%), la Llei de l'IRPF i la Llei de l'Impost de societats exigeixen que aquestes operacions es valorin a efectes fiscals mitjançant l'aplicació d'interessos de mercat. Quan el soci és persona física, s'haurà de calcular la part dels interessos que tributen a la base de l'estalvi (sotmesa a tributació del 18% el 2009 i del 19% o el 21% a partir de 2010), i la part que, eventualment, quedi sotmesa a tributació als tipus de l'escala de l'impost (tipus marginal màxim del 43%).

Aquesta realitat, freqüent en el cas de filials de grups transnacionals i també en el cas de les PIMES, presenta una problemàtica específica que convé tenir en compte en afrontar el tancament dels comptes anuals de cada exercici. Tractarem de sistematitzar alguna de les diverses circumstàncies que es donen en la pràctica tenint present la identitat del soci (societat o persona física):

1. Préstec sense interessos (tractament fiscal):

- **El soci és una societat:**
 - **Ajust primari:** atès que el préstec no reporta interessos, el soci haurà de realitzar un ajust positiu (major benefici o menor pèrdua) a la base imposable de l'Impost de societats per l'import dels interessos "teòrics" valorats pel seu valor normal de mercat. Per la seva banda, la societat que ha rebut el préstec haurà de realitzar l'ajust negatiu invers a la base imposable de l'Impost de societats (menor benefici o major pèrdua).
 - **Ajust secundari:** atès que els interessos "teòrics" no seran objecte de pagament (el préstec no reporta interessos), s'hauran d'analitzar els efectes fiscals de tal circumstància en cada cas concret.

- **El soci és persona física:**

- **Ajust primari:** atès que el préstec no reporta interessos, el soci haurà de tributar en l'IRPF per l'import dels interessos "teòrics" valorats pel seu valor normal de mercat (es tracta d'una operació vinculada). En general, els interessos tributaran a la base de l'estalvi i, per tant, aplicant el tipus impositiu del 18% en l'IRPF de 2009, o bé, els tipus del 19% (fins a 6.000 euros) i 21% en el cas que es tracti d'interessos meritats l'any 2010. No obstant això, en cas que l'import del préstec sigui superior a l'import dels Fons Propis de la societat multiplicats per 3, s'haurà de calcular la part dels interessos que tributaran a l'escala general de l'IRPF.

Per la seva banda, la societat que ha rebut el préstec haurà de realitzar l'ajust negatiu invers a la base imposable de l'Impost de societats atès que per a aquella els interessos representen una despesa deduïble (menor benefici o major pèrdua).

- **Ajust secundari:** igual que en el cas del soci societat, s'haurà d'analitzar l'efecte fiscal de la condonació dels interessos.

2. Condonació del préstec per part del soci titular del 100% del capital:

Es tracta del cas en què, a l'efecte de millorar la situació financera i patrimonial de la societat, el soci decideix condonar el préstec facilitat a la societat.

- **Efectes per a la societat:**

- **Tractament comptable:** a efectes comptables i d'acord amb el Pla General de Comptabilitat, la condonació del crèdit s'ha de registrar directament en els Fons Propis de la societat beneficiària de la condonació i no té la consideració comptable d'ingrés (traspàs del compte de passiu al compte "118 Aportacions de socis i propietaris"). L'import a registrar serà equivalent a l'import del crèdit condonat.
- **Tractament en l'Impost de societats:** el tractament per a la societat beneficiària de la condonació és paral·lel al tractament comptable i, per tant, la condonació del crèdit no té la consideració d'ingrés a efectes fiscals.
- **Tractament a l'efecte de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes jurídics documentats:** es tracta d'una aportació dels socis i, per tant, l'operació tributa pel concepte Operacions Societàries al tipus del 1%.

- **Efectes per al soci:**

- **Soci - societat: tractament comptable i fiscal:** a efectes comptables i d'acord amb el Pla General de Comptabilitat, la condonació del crèdit augmenta el valor comptable de la participació del soci en la societat. L'import a registrar serà equivalent a l'import del crèdit condonat (traspàs del

compte d'actiu representativa del crèdit al compte que recull el valor de la participació). Els efectes fiscals en l'Impost de societats són equivalents.

- **Soci - persona física:** a l'efecte de l'IRPF, l'import de la condonació augmenta el valor fiscal de la participació.

3. Condonació del préstec per part d'un soci que posseeixi una participació inferior al 100% del capital:

En aquest cas, s'haurà de distingir entre dues situacions:

- **Tots els socis condonen crèdits de forma proporcional a la participació que posseeixen en la societat:** la solució per a cadascun d'ells és equivalent a l'exposada per al cas d'una participació del 100% del capital.
- **L'aportació a la societat es realitza per part d'un sol soci, o de forma no proporcional per part dels socis:** en aquest cas, la part d'import aportat que proporcionalment es correspongui amb el percentatge de participació al capital de la societat, rep el tractament exposat en l'apartat anterior. La resta de l'aportació a la societat té la consideració d'ingrés per a la societat i de despesa no deduïble per al soci, tant si es tracta de persona física, com d'una societat.

Es poden analitzar altres casos (per exemple, quan el soci és el prestatari en l'operació, quan el prestador i el prestatari són dues societats dependents d'un mateix grup, o quan les societats pertanyen a un mateix grup comptable o de consolidació fiscal), però això excediria la finalitat de la present circular.

És evident que el tractament dels préstecs i aportacions dels socis presenta una problemàtica molt diversa i casuística. El tractament fiscal i comptable d'aquestes operacions ha variat de forma molt significativa des de l'entrada en vigor del nou Pla General de Comptabilitat. Amb la present circular hem volgut posar en relleu, a través de l'anàlisi d'alguns casos, la conveniència d'avaluar amb deteniment les conseqüències comptables i fiscals d'aquestes operacions.

Més informació:

DEPARTAMENT JURÍDIC-LABORAL

Sra. Gemma Soro
Telèfon: 902 496 450
Mail: gsoro@pimec.org